

“EU VOTEZ PENTRU CĂ...”

Alexandru cel Bun street, MD-2012, Chisinau, Republic of Moldova, phone: +373 22 212541, fax: +373 22 212554

euvotez@hilfswerk-austria.md, www.hilfswerk-austria.md/euvotez

Responsabilitatea pentru promisiunile electorale

Rolul cetățenilor nu se reduce la alegerea consilierilor, primarului sau a deputaților. Ei, cetățenii, doresc să țină o legătură permanentă cu reprezentanții lor, să le comunice opiniile și dorințele și chiar să facă presiuni asupra acestora, în limitele legii bineînțelese, atunci când se iau decizii care afectează în mod direct interesele lor și ale comunității.

Însă, din moment ce au fost investiți în funcții de răspundere, aleșii își pot permite să negligeze atât comunicarea permanentă cu propriii alegători, cât și onorarea promisiunilor electorale. În asemenea situații, cetățenii își pot manifesta dezaprobarea față de comportamentul respectivelor autorități prin expedierea de plângeri, organizarea de pichetări a sediului instituției, prin mitinguri de protest, organizarea conferințelor de presă în care să supună criticii activitatea celor aleși și prin alte procedee legale.

Totuși, cea mai eficientă modalitate de a-i responsabiliza pe cei aleși este să se stabilească de la bun început cu ei un acord de colaborare. Dincolo de promisiunile declarative cu care concurentul vine în fața alegătorilor, el trebuie să-și asume în fața lor niște angajamente concrete, în scris, pe care să aibă corectitudinea și curajul să pună și semnătura sa.

Altfel zis, cetățenii, atunci când știu că vor avea o întâlnire cu un concurent electoral, se pot mobiliza din ajun și întocmi un acord în scris, prin semnarea căruia concurentul se obligă:

1. să implementeze în practică promisiunile sale;
2. să viziteze trimestrial (lunar, anual, sau cu o altă periodicitate) comunitatea în care face agitație electorală, pentru a discuta cu cetățenii;
3. să nu compromită ideile pe care le promovează în campanie, nici imaginea sa politică, nici funcția în care va fi ales;
4. să se consulte cu cetățenii în privința celor mai importante pentru ei chestiuni, pentru a cunoaște, înainte de a lua decizii, care este poziția comunității cu privire la o problemă sau alta.

Alegătorii trebuie să-i inducă concurentului electoral ideea că, pentru el, comunicarea cu cetățeanul este cea mai bună modalitate de a-și menține credibilitatea politică și de a-și spori competența.

This project is
founded by the
European Union

Austrian
Development Cooperation

Co-founded by:
Austrian Development Cooperation

A project implemented
by Hilfswerk Austria
in Moldova

CMB Training Center

infonet

INFONET Alliance

In partnership with

Acest lucru, comunicarea, este deci foarte important și pentru cetățeni, pentru că le permite să-și revendice tot mai mult drepturile și să participe tot mai activ la viața comunității.

Nedorința concurentului de a semna un astfel de angajament ar putea fi perceput ca un indiciu al nesincerității sale sau e netemeinicieii promisiunilor electorale promovate.

Iar semnarea acestui angajament și nerespectarea obligațiunilor asumate îl va face pasibil de a fi supus criticilor fondate ale alegătorilor, care vor putea în presă și în public lipsa de responsabilitate a respectivului concurent.

Acești pași, simpli dar și foarte eficienți, vor permite cultivarea unei atitudini civice din partea cetățenilor, dar și a unei conduite corecte din partea aleșilor locali sau naționali. În așa mod, se va dezvolta democrația participativă și participarea publică.

Ce este democrația participativă?

Se știe că în exercitarea atribuțiilor lor, aleșii au două posibilități:

- a. pot să discute toate subiectele care se află pe agenda lor și pot aproba legi și lua decizii cu privire la aceste subiecte, fără a-i consulta pe cetățeni;
- b. pot, înainte de a lua o decizie, să consulte cetățenii sau să discute cu ei cel puțin despre o parte dintre subiectele care se află pe agendă.

Opțiunea b. se numește **democrație participativă**. Cu alte cuvinte, democrația participativă înseamnă că, deși aleșii sunt investiți cu puterea de a lua decizii pentru comunitatea sau electoratul pe care îi reprezintă, ei nu fac acest lucru decât după consultarea cetățenilor, sau cel puțin a unor grupuri de cetățeni.

Aceste consultări poate avea loc atât prin intermediul unor discuții din cadrul întrunirilor în comunitate, cât și prin organizarea unor așa-numite *referendumuri locale*, prin care cetățenii își vor putea exprima clar poziția privind o problemă sau alta.

Ce este participarea publică?

Conceptul de participare publică se bazează pe necesitatea consultării cetățenilor și pe exprimarea opiniilor acestora în ceea ce privește deciziile care se adoptă la diferite nivele și de care ei sunt afectați, într-un fel sau altul. Într-o comunitate sănătoasă, cetățenii participă la procesul de luare a deciziilor de interes public, informându-se cu privire la problemele care îi afectează, solicitând autorităților să adopte măsurile pe care ei le consideră de cuviință și participând efectiv la punerea în practică a deciziilor luate.

This project is
founded by the
European Union

Co-founded by:
Austrian Development Cooperation

A project implemented
by Hilfswerk Austria
in Moldova

CMB Training Center

INFONET Alliance

infonet

In partnership with

Cum poate fi motivat un ales, o autoritate să stimuleze participarea publică și să comunice activ cu cetățenii?

Toți concurenții electorali trebuie să înțeleagă că cetățeanul neglijat azi, îl va sancționa pe alesul local sau național prin votul său de *mâine*. Deci, pentru a fi corecți și eficienți, aleșii trebuie să implice cetățenii în procesul de luare a deciziilor, prin consultarea și participarea publică a acestora.

Aleșii trebuie să fie motivați să discute cu cetățenii. Trebuie să li se spună că a comunica cu cetățeanul înseamnă a obține următoarele avantaje:

- 1. pot fi obținute informații importante direct de la sursă.** Atunci când o autoritate sau o instituție dorește să afle cum stau lucrurile într-un anumit domeniu de care este responsabilă, pentru a face anumite schimbări, evident că cei care au legătură cu domeniul respectiv sunt cei mai în măsură să furnizeze informații.
- 2. Oamenii sunt mult mai implicați să susțină decizii și programe la realizarea cărora au participat.** Pe de o parte înțeleg aceste decizii și programe, iar pe de altă parte sunt implicați afectiv și doresc succesul acestora.
- 3. Participarea cetățenească poate asigura o implicare mai activă a cetățenilor în comunitate.** Dacă, de exemplu, cetățenii sunt consultați atunci când se decide repararea unei școli, oamenii vor fi mult mai motivați să contribuie cu muncă voluntară sau cu diverse produse la repararea școlii respective.
- 4. Oamenii își asumă un rol mai activ în comunitate.** Atunci când participă la administrarea localității, oamenii se simt mult mai responsabili pentru felul în care funcționează și sunt întreținute diferite servicii publice și, în cele din urmă pentru felul în care arată comunitatea. Atunci ei se vor comporta mult mai atent și vor trata localitatea ca și cum ar fi "a lor".
- 5. Consultarea cetățenilor poate asigura susținere publică chiar și pentru decizii mai puțin populare.** Un proces de consultare cetățenească cu privire la rezolvarea unei probleme presupune că oamenii înțeleg avantajele și dezavantajele diferitelor soluții și că acceptă soluția finală, cu tot cu dezavantajele ei. Poate fi cazul unor taxe mai mari sau a unor costuri mai mari pentru anumite servicii etc.
- 6. În cele din urmă, participarea cetățenească poate crește susținerea electorală.** Un deputat, un primar sau consilier care a dovedit că îl interesează opinia cetățenilor cu privire la diverse probleme și că ține cont de ce cred aceștia va fi întotdeauna o persoană populară pe care lumea o apreciază și, respectiv, o votează.

Ce este o întâlnire publică și cum se organizează ea?

Întâlnirile publice

Întâlnirile publice sunt cele mai flexibile și mai funcționale forme pentru realizarea schimbului de informații între aleșii locali sau naționali și cetățeni. Dacă un sondaj de opinie implică anumite costuri și necesită uneori angajarea unor experți, o întâlnire publică poate fi organizată cu cele mai mici cheltuieli și de către oricine din aleșii locali.

O întâlnire publică se poate realiza cu un număr relativ restrâns de participanți – un oficial și câțiva cetățeni sau cu un număr mare de participanți – mai mulți reprezentanți oficiali și câteva zeci sau chiar sute de cetățeni. Cu ocazia unei întâlniri publice, reprezentanții oficiali au ocazia:

This project is
founded by the
European Union

Co-founded by:
Austrian Development Cooperation

A project implemented
by Hilfswerk Austria
in Moldova

CMB Training Center

INFONET Alliance

infonet

In partnership with

- să lanseze un proces de consultare a cetățenilor cu privire la luarea unei decizii sau la rezolvarea unei probleme.
- să informeze sau să educe publicul cu privire la o problemă.
- să afle părerile oamenilor despre problemele cu care se confruntă și pot culege ideile cetățenilor cu privire la rezolvarea unor probleme sau luarea unor decizii;
- să dezbată cu cetățenii asupra avantajelor și dezavantajelor anumitor chestiuni.

Avantajul principal pe care îl oferă organizarea unei întâlniri publice este că, așa cum s-a menționat, aleșii pot comunica direct cu cetățenii, pot clarifica anumite neînțelegeri, îi poate convinge pe cetățeni și pot încuraja o atitudine proactivă din partea acestora.

Foarte important este ca oficialii să înțeleagă să nu se angajeze într-o întâlnire publică decât dacă sunt pregătiți să folosească rezultatele. Dacă cetățenii vor considera că nu s-a întâmplat nimic cu ceea ce au spus ei, viitoarele întâlniri vor fi grav afectate și încrederea cetățenilor va scădea și mai mult.

Organizarea întâlnirii publice

Pentru reușita unei întâlniri publice, ar trebui să se țină seama de câteva **aspecte importante:**

Pregătirea întâlnirii

- Locul întrunirii ar trebui să fie ușor accesibil. Dacă este posibil, locul ales e de dorit să fie neutru.
- Capacitatea sălii trebuie să corespundă numărului preconizat de participanți. Este mai bine ca locurile (scaunele) să se dovedească, în cele din urmă insuficiente, decât să fie prea multe și să rămână neocupate. Cel mai bine este să existe posibilitatea de a fi aduse scaune din alte încăperi, în cazul în care cele din sală se dovedesc insuficiente.
- Orice echipamente și materiale necesare desfășurării întâlnirii trebuie să fie disponibile (stație de sonorizare, microfoane, hârtie etc.)

Pregătiri legate de resursele umane:

- Întâlnirea trebuie să aibă un moderator. De regulă e bine ca acesta să fie cineva neutru și care se bucură de respectul comunității. Indiferent cine va fi moderatorul, acesta trebuie să fie capabil să țină discuțiile la subiect și să-i facă pe participanți să respecte limitele de timp. Trebuie să fie, în același timp, autoritar și flexibil. De cele mai multe ori, chiar dacă subiectul este unul specific, cetățenii vor vrea să discute despre tot felul de probleme. Moderatorul trebuie să aibă capacitatea de a ține discuțiile la subiect fără a frustra însă audiența.
- Înainte ca întrunirea să aibă loc, este necesar să i se explice moderatorului foarte clar ce se urmărește prin întrunirea respectivă și care sunt punctele către care trebuie să orienteze discuțiile.
- În afară de moderator, în sală trebuie să se afle și alte persoane din partea organizatorilor. Unul sau mai mulți reprezentanți ai organizatorilor trebuie să-i întâmpine pe participanți, să-i

This project is
founded by the
European Union

Co-founded by:
Austrian Development Cooperation

A project implemented
by Hilfswerk Austria
in Moldova

CMB Training Center

INFONET Alliance

In partnership with

îndrume către locurile lor și să asigure ordinea în sală. De asemenea, trebuie să existe o persoană care să țină evidența participanților, eventual să le noteze numele. Acest lucru va ajuta pe viitor la organizarea altor întâlniri.

Planificarea întâlnirii:

Ar trebui să se facă din ajun o ședință de planificare în care să se stabilească cum va fi organizată întrunirea și să fie delegate responsabilitățile în cadrul echipei:

- Cercetarea și discutarea tuturor aspectelor legale legate de organizare (care sunt grupurile sau persoanele care trebuie să fie înștiințate despre întrunire, sau care sunt procedurile care trebuie să fie urmărite)
- Organizatorii trebuie să anunțe din timp despre întâlnire, invitând pe toți cei interesați să participe. Trebuie de asemenea să se asigure faptul că grupurile care au un interes special legat de problema dezbătută au aflat de întâlnire. De obicei, un astfel de eveniment ar trebui mediatizat prin anunțuri lipite la avizierul primăriei, în școli și în preajma oricăror locuri vizibile și populate. Anunțul trebuie să fie precis și ușor de înțeles pentru publicul larg.
- Pe lângă datele obligatorii (referitoare la locul și data de desfășurare), trebuie să cuprindă lista subiectelor care vor fi puse în discuție, să arate cine și cum poate să participe, care este rolul publicului, care este scopul întrunirii și care este rezultatul scontat.
- Stabilirea logisticii și a materialelor necesare.
- Stabilirea agendei: Cine va face prezentările? Cât de lungi vor fi? Cât timp va fi alocat întrebărilor și comentariilor din public? Cât va dura întrunirea?
- Stabilirea regulilor de bază de genul: cum va fi condusă întrunirea, cât timp va putea vorbi fiecare etc. Toate aceste reguli trebuie să fie suficient de flexibile ca să poată să satisfacă toate necesitățile participanților – dar trebuie să fie și suficient de stricte pentru a se putea menține ordinea și o atmosferă civilizată. Nimeni nu poate domina discuția, nici reprezentanții autorităților, nici cetățenii; aceste reguli trebuie să asigure exprimarea opiniilor în mod echitabil.

Desfășurarea întâlnirii:

- Întâlnirea ar trebui deschisă de persoana oficială cea mai importantă. În felul acesta se transmite un dublu semnal: problema este importantă și oficialii ascultă părerile oamenilor. Acesta trebuie să clarifice scopul întâlnirii și ce se va întâmpla cu informațiile obținute. După cuvântul de deschidere, trebuie predată ștafeta moderatorului.
- Moderatorul trebuie să anunțe de la început niște reguli de bază: cât timp va putea vorbi fiecare persoană, dacă este cazul ca fiecare vorbitor să se prezinte etc.
- Pe parcursul întâlnirii, moderatorul trebuie să facă tot posibilul să țină discuțiile la subiect și să nu lase anumite persoane să vorbească peste timpul pe care îl au la dispoziție, întrerupându-le

This project is
founded by the
European Union

Co-funded by:
Austrian Development Cooperation

A project implemented
by Hilfswerk Austria
in Moldova

CMB Training Center

infonet

INFONET Alliance

dacă este nevoie, fără să fie nepoliticos.

- La încheierea întâlnirii, moderatorul trebuie să rezume cele mai importante aspecte ale discuției și eventualele concluzii la care s-a ajuns.

Înregistrarea informațiilor:

- La intrarea în sală, fiecare participant trebuie rugat să-și noteze pe o lista numele, pentru a putea fi contactat.
- Trebuie de asemenea înregistrate propunerile făcute și deciziile luate.
- Este important să fie notate și aspectele rămase neclarificate.

Întâlniri de grup

În cadrul unui proces de consultare a cetățenilor, se poate constata că trebuie să se discute cu anumite categorii de persoane, într-un mod mai structurat și profesionist. Acestea sunt cazurile în care pot fi organizate întâlniri cu grupuri restrânse sau "interviuri de grup".

Acestea sunt întâlniri interactive, facilitate, cu grupuri mici de oameni. Moderatorul conduce discuția printr-un set de întrebări despre un subiect particular. Cetățenii sunt invitați să participe la astfel de întâlniri și numai cei invitați pot participa. Pot fi 7 - 15 participanți care provin dintr-o anumită categorie profesională sau grup de interese (ex. profesori, agricultori, pensionari etc.).

Astfel de întâlniri pot fi folosite pentru:

- a ajuta determinarea priorităților în cadrul unui sector specific sau pentru a testa priorități propuse de oficiali;
- a determina atitudinile care ar putea afecta succesul sau eșecul unui proiect;
- a afla opiniile unei categorii de oameni cu privire la o problemă specifică.

Pentru elaborarea unor componente ale acestui material au fost preluate informații din manualul "Participarea cetățenească pentru îmbunătățirea procesului decizional în administrația publică locală", elaborat de Research Triangle Institute.

This project is
founded by the
European Union

Austrian
Development Cooperation

Co-founded by:
Austrian Development Cooperation

A project implemented
by Hilfswerk Austria
in Moldova

CMB Training Center

INFONET Alliance